

האדמו"ר מגור רבי אברהם מרדכי ארטור זצ"ל

האדמו"ר מגור (1877–1948) היה

מהזורים של תלמידי הכמים מובהקים. הישי בה התנהלה כל השנים בהדרכתו. אם מרחוק רבים לעלות ארצה ולהיאחו בה ואלפים מת־סידיו ומחוגי היהדות החרדית בכלל עלו והש־תקעו בארץ על פי קריאתו.

אף הוא שאף תמיד לעלות ארצה להשתקע

שבע פעמים ביקר בארץ, כל פעם למשך כמה חדשים, עד עלייתו האחרונה לשם ישיבת קבע בשנת ת"ש.

מלחמת העולם השנייה מצאה אותו בוואר־שה, מקום שנתנסה בכל אימי ההרעשה הא־ווירית של הגרמנים על העיר הנצורה. מש־כבשו הנאצים את העיר התחילה הניסטאפו מיד לחפש אחריו ואף פירסמה מודעות בר־חובות שיש לתפסו ולהביאו לידיה. במאמצים רבים עלה בידי ידידיו בחוץ לארץ להצילו מידי מבקשי נפשו ולהעלותו לארץ שאיפתו. בארץ ייסד בשנת תרפ"ד ישיבה על שם ספר אבין „שפת אמת” שהעמידה כבר כמה

הקה בהיותו בין מייסדי אגודת ישראל (היה נשיא מועצת גדולי התורה עד יומו האחרון) ופעל רבות למען אינוך־בנים ובנות ברוח יש־ראל סבא. הוא שהשפיע על ייסוד בחי הס־פר לבנות „בית יעקב” ובתי הספר לבנים „יסודי התורה”, שהעמידו רבבות רבבות בני נעורים לתורה ולמצוות.

כאדמו"ר היה מקר בחיבה יתירה את בני הנוער ובית מדרשו שבגור הפך מרכז לבני נוער רבים, שהקדישו ימיהם לתורה וחסידיות.

עזייתו ארצה

פרק מיוחד תופסת בתולדותיו של האדמו"ר ז"ל ארץ ישראל. בפעם הראשונה עלה ארצה בשנת תרפ"א. בשובו לפולין אחרי שהותו ב־ארץ כמה חדשים פירסם מכתב שכתב אותו באניה ובו קריאה נלהבת לתמוני היהדות הח־רדית להיחלץ לבנין הארץ ברוח התורה. בין השאר קבע במכתבו זה ש„שליש בקרקע”

האדמו"ר השני לבית גור רבי יהודה אריה ליב זצ"ל, בעל „שפת אמת”, נכדו של האדמו"ר הזקן מגור הגאון רבי יצחק מאיר זצ"ל בעל „הידושי הרי"ם”.

עוד בנעוריו התנכר במעלליו ונתפרסם ב־עולם התורה והחסידות כעילוי מופלא בנגי־לה ובנסתר. משהגיע לפרקו נעשה חתנו של ר' נת שחור מביאלה, מחסידי קוצק המפור־סמים. בשלהי החורף תרס"ה, אחרי פטירת אביו הוכתר רבי ארבהם מרדכי באדמורו"ת ומאו נעשה מנהיגם הנערץ ומודה דרכם של רבבות חסידים בפולין ומחוצה לה.

בעודו ממשין את פרשרת ההלב של חסיי־דות פשיסחה, קוצק וגור החזיר האדמו"ר אה־סרד העבודה לאפיקי ה„שולחן ערוך”, ופתח דרכים חדשות ליהדות החרדית. קבע לעצמו ולחסידיו זמני תורה ותפילה קבועים והעמיד בפני רבבות ממסתופפים בצלו את הדגש הח־זק על תורה. כן פיתח פעילות ציבורית מוב־

נפל ארז. דמות מופלאה, שגילמה בתו־כה כמה תקופות רבגווניות של פולין המ־עטירה. בין רבניה — מהגדולים שבהם. בין אדמו"ריה — המופלא ורב ההשפעה שבהם. סולל דרכים וצועד בדרכו הוא. מנהיג רוהני כביר כזה, שהיה נוסך הש־פעתו על קרובים ורחוקים, על יחיד וציי־בור, במיעוט דיבור, עתים במבט־עין בל־בד. ומחנך. רבבות גודלו על מוצא פיו. ה־רבבות אינם. צורך הדור הטביעם בים של דמים. אבל תורתו לא הצליחו להטביע, לא צוררי אירופה משנות תש—ש"ה ולא צורריה של ארץ ישראל בתש"ח.

מ ת ו ז ד ו ת י ו

האדמ"ר מגור נולד בו' טבת תרכ"ו לאביו

רבן של ישראל מרן האדמו"ר מ־גור רבי אברהם מרדכי ארטור זצ"ל נפטר אתמוז, שהו השבועות, בשעה 4 אחרי חורגים, בירושלים הנצורה והומא קפורה עראית כמוצאי ההג־בזוזות בחצר ישיבת „שפת אמת”, שבה בינה את שנותיו האחרונות.

הבשורה המעציבה התפשטה בהג בירושלים והשרתה יגון רב על כל יהודי הבירה. עם ערם הגיעה הידיעה אל מחוץ לירושלים הני צורה דרך „קול ירושלים” ו„קול ישראל” וה־מכל מוגי היהדות החרדית לבשו אבל קודר. מכל חוגי היישוב שאלו אמש במערכת פרטים על המאורע המעציב. מפאת קשיי הקשר לא נו־רע הרבה על ימיו האחרונים. בתל אביב היה ידוע, שמצב בריאותו של האדמו"ר זצ"ל נת־רופף מאוד בשבוע האחרון ושבת. ערב שבו־עות, מוזהר המצב והוכיפו לו שם: חיים.

בפטירתו השאיר אחריו את האלמנה, בתו של גיסו הגאון ר' יעקב מאיר בידרמאן הי"ד; שלושה בנים, הרב ר' ישראל והרב ר' בונם וכן זקוניו ר' פנחס מנחם; בתו, היא אשת חתנו הרב יצחק מאיר לוויץ, שר הסעד בממ־שלת ישראל וחתנו הרב שלמה יוסקוביץ, ראש ה„מתיבתא” בווארשה לשעבר, כולם בני רושלים מלבד הריי"מ לוויץ, שהזר זה לא כבר טאמריקה ונשאר מתל אביב מאין יכולת לה־גיע ירושלימה. זכה לראות בארץ נכדים וני־נים ובנים אלה — ריבעים. מלבד אלה אב־דו בפולין בנו בכורו הגאון רבי מאיר ז"ל ובנו האחר רבי יצחק ז"ל שנפטר לפני המל־חכה. לימוד יסורים היה ולאחר שמתו על פניו שהי בנות. קבר בימי המצור בווארשה את חתנו ר' יצחק מאיר אלטר הי"ד בן אחיו רבי משה בצלאל הי"ד. בארץ נפטר לפני־למנה שנים חתנו האחר רבי יצחק פישל היינה ז"ל.